

Raport z inwentaryzacji nagrobków na
cmentarzu ewangelickim w Siedleczku
(gmina Kostrzyn)

Filip Wałdoch

Poznań 2021

Spis treści

1. Wstęp
2. Metodyka prac
3. Wyniki prac inwentaryzacyjnych
4. Podsumowanie

Aneks

1. Zebrane pomiary
2. Inwentarz danych 3D
3. Inwentarz zdjęć

1. Wstęp

Prace inwentaryzacyjne w Siedleczku (gmina Kostrzyn) prowadzone są z inicjatywy Stowarzyszenia Rewitalizacji Zabytkowych Cmentarzy „Koimeterion”. Cmentarz został zadokumentowany w ramach realizacji zadania publicznego pod tytułem „Publikacja dotycząca dawnych cmentarzy ewangelickich na terenie gminy Kostrzyn”, finansowanego ze środków Gminy Kostrzyn.

Inwentaryzacja nagrobków została przeprowadzona 27 lipca 2021 roku. W jej ramach zostały dokonane pomiary nagrobków przy użyciu tachimetru elektronicznego oraz dokumentacja fotograficzna. Uzupełnieniem informacji o przestrzeni cmentarza było zebranie danych za pomocą skanera LiDAR z urządzenia iPad.

2. Metodyka prac

Inwentaryzacja została wykonana zgodnie z wypracowanymi przez Stowarzyszenie „Koimeterion” zasadami dokumentacji zabytkowych cmentarzy. Należy podzielić ją na dwie podstawowe części.

- A. Wykonanie dokumentacji przy użyciu tachimetru elektronicznego. Miało na celu dokładne namierzenie pozostałych, widocznych na powierzchni nagrobków. Tachimetr został nawiązany do układu współrzędnych PUWG 1992. Następnie namierzono narożniki nagrobków. Pomiary zostały następnie eksportowane do QGIS'a, gdzie obrys nagrobków został zwektoryzowany. Na tej podstawie powstał plan cmentarza w Siedleczku.
- B. Wykonanie dokumentacji fotograficznej nagrobków. Miało na celu zadokumentowanie obecnego stanu zachowania nagrobków wraz z kontekstem, w jakim się znajdują. Każdemu dokumentowanemu

obiektowi został nadany indywidualny numer. Następnie wykonane zostały zdjęcia od północy, południa, wschodu i zachodu. Na każdym ze zdjęć znajduje się tabliczka z numerem i strzałką wskazującą północ.

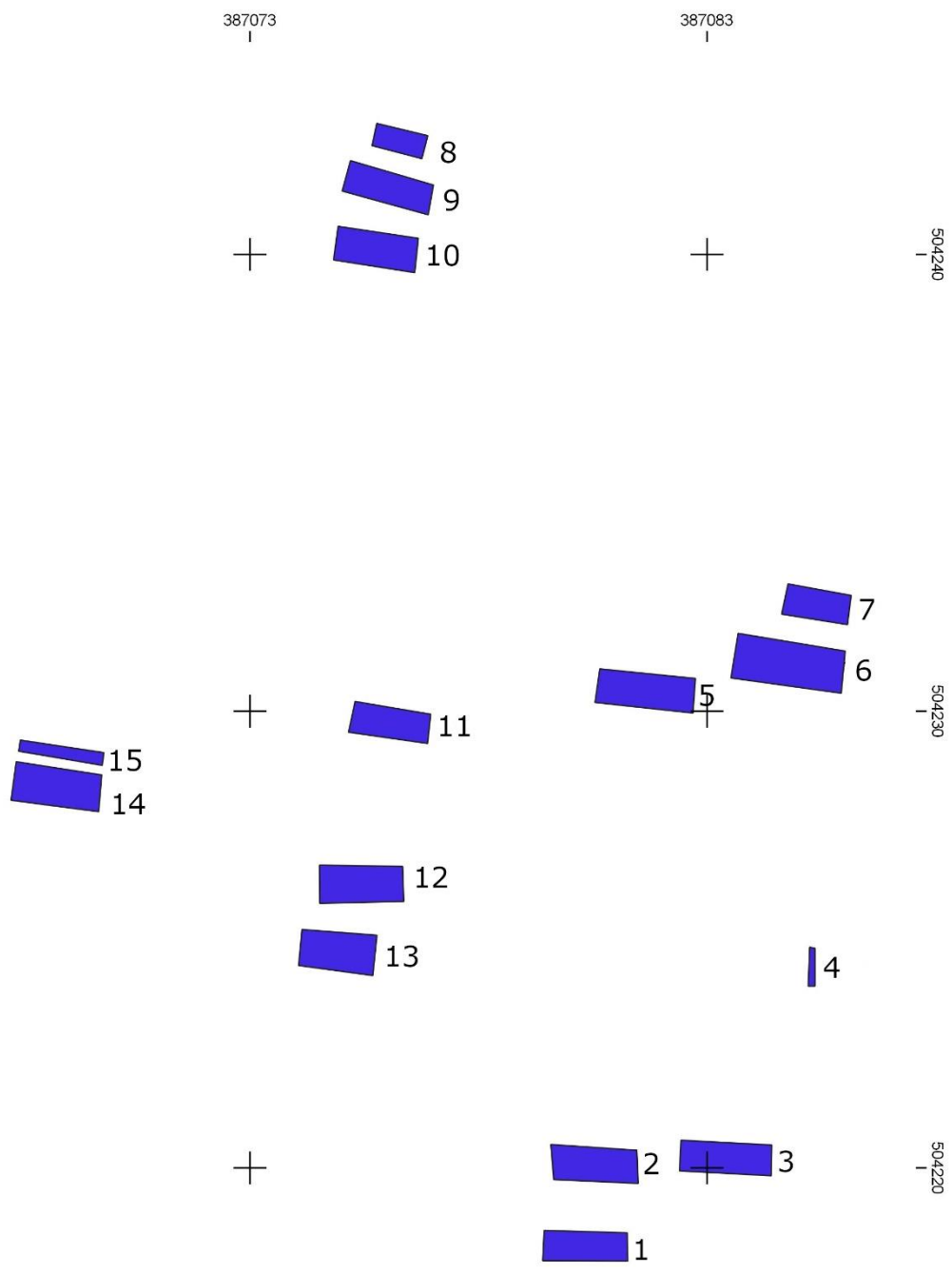
Dodatkowym elementem inwentaryzacji była próba zadokumentowania topografii cmentarza. W tym celu wykorzystany został skaner LiDAR z urządzenia iPad. Za pomocą aplikacji Polycam zebrano dane przestrzenne. Następnie eksportowano model 3D oraz chmurę punktów. Na podstawie chmury punktów został stworzony Numeryczny Model Pokrycia Terenu (NMPT) w programie Cloud Compare. Następnie na podstawie NMPT został wykonany szereg wizualizacji, by spróbować wyodrębnić elementy mikrotopologii cmentarza.

3. Wyniki prac inwentaryzacyjnych

W wyniku prac zinwentaryzowano 15 nagrobków oraz jeden obiekt kamienny w kształcie prostopadłościanu o niezidentyfikowanej funkcji. Mogący być fragmentem cokołu. Znajdujący się w dużej odległości od pozostałych nagrobków.

l.p.	Zachowana forma nagrobka	Uwagi
1	Skrzynia	Zachowana podstawa tablicy w części zachodniej
2	Skrzynia	Zachowana podstawa tablicy w części zachodniej oraz krzyż z inskrypcją
3	Skrzynia	Zachowana podstawa tablicy w części zachodniej
4	Tablica	Zachowane inskrypcje

5	Skrzynia	Zachowana podstawa tablicy w części zachodniej
6	Skrzynia	Mocno zniszczony przez erozję
7	Skrzynia	Mocno zniszczony przez erozję
8	Skrzynia	-
9	Skrzynia	-
10	Skrzynia	-
11	Skrzynia	-
12	Skrzynia	Zachowany duży fragment podstawy cokołu/tablicy (?) w części zachodniej
13	Skrzynia	Zachowany duży fragment podstawy cokołu/tablicy (?) w części zachodniej
14	Skrzynia	-
15	Skrzynia	Na powierzchni widoczny tylko dłuższy południowy bok i fragmenty krótszych boków

Szczegółowy plan inwentaryzowanego cmentarza w Siedleczku (gmina Kostrzyn) z naniesionymi namierzonymi nagrobkami

Podkład BDOT za geoportal.gov.pl
EPSG 2180
Opracował Filip Waldoch

 Nagrobki

Ryc. 1 Szczegółowy plan inwentaryzowanego cmentarza

Pierwszą istotną informacją pozyskaną z planu cmentarza jest orientacja pochówków na osi wschód-zachód, co ma długą tradycję w obrządku chrześcijańskim i pojawia się wraz z pierwszymi chrześcijańskimi pochówkami na terenie Wielkopolski.

Przeprowadzona inwentaryzacja pokazuje lokalizacje zachowanych nagrobków na cmentarzu. Jednak stworzenie planu nie pokazało żadnej widocznej na pierwszy rzut oka ciągłości wśród zachowanych nagrobków. Są one zgrupowane, ale w tych grupach ciężko szukać regularności. Jednak w planie cmentarza uwagę zwracają pewne linie biegnące z północy na południe, i tak:

1. Linia: nagrobki nr 15 i 14
2. Linia jest pusta
3. Linia: nagrobki nr: 8, 9, 10, 11, 12, 13
4. Linia jest pusta
5. Linia: nagrobki nr: 5, 2, 1
6. Linia: nagrobki nr: 7, 6, 4, 3

Linie te wydają się być relikdami ostatniego układu cmentarza, który mógł być podzielony na równe pasy w ramach, których wydzielane były kwatery na pochówki.

Stan zachowania inskrypcji czy krzyży/tablic, jest bardzo niski. Trudno też na tej podstawie próbować odtworzyć przestrzeń cmentarza. Pojawia się tutaj pewna nieregularność. W nagrobkach o numerach: 1,2,3,5 w części zachodniej zachowały się podstawy tablic czy cokołów, a więc ewentualne napisy na nich zwrócone były w kierunku wschodnim. Z tej zasady wyłamuje się nagrobek nr 4, który ma napisy zwrócone w kierunku zachodnim. Może to świadczyć o dwóch rzeczach. Nagrobek nr 4 został przestawiony ze swojego pierwotnego miejsca. Inną możliwością jest postawienie nagrobka nr 4 w zupełnie innym czasie niż pozostałe.

Nagrobek ten wyróżnia się również stylistyką – jako jedyny posiada jedynie tablice, bez skrzyni, jak pozostałe.

Na inwentaryzowanych nagrobkach zachowały się tylko dwie inskrypcje:

1. Na nagrobku nr 4:

*Hier ruht in Gott
unser lieber Vater
u. Grossvater
Ludwig Johann Klich
*11.8.1842 + 12.1.1917.
Die Gerechten werden
leuchten wie die Sonne
in ihres Vaters Reich
(Matth.13,43)*

2. Na krzyżu złożonym w skrzyni nagrobka numer 2:

*Hier
ruht in Gott
mein lieber Mann
unser guter Vater
Michael Wilde
* 26.8.1857
+ 30.4.1934*

Ruhe sanft

W wyniku pomiarów z wykorzystaniem LiDAR'a uzyskano dane wysokościowe pozwalające na zwizualizowanie topografii cmentarza. W jego północnej części znajduje się niewielkie wzniesienie o prawdopodobnie naturalnym pochodzeniu. Mogą o tym świadczyć znajdujące się na nim nagrobki. Niestety pozyskane dane i wizualizacje powstałe na ich podstawie nie pozwalają na zidentyfikowanie elementów mikrotopografii cmentarza jak na przykład cmentarne alejki. Wynika to z jednej strony z ograniczeń metody, a z drugiej – z nowatorskości przeprowadzonych pomiarów. Tego typu urządzenie nie zostało jeszcze wykorzystane w ten sposób. Innym powodem, dla którego nie udało się pozyskać więcej informacji może być fakt, że wieloletnie działanie czynników podepozycyjnych mogło doprowadzić do zatarcia takich elementów topografii cmentarza jak alejki. Zwłaszcza jeśli nie były one w żaden sposób utwardzone czy wytyczone np. krawężnikami.

4. Podsumowanie

Przeprowadzona inwentaryzacja wraz z równoległe prowadzonym opracowaniem przyrodniczym stanowi doskonałą podstawę do opracowania przestrzeni zabytkowego cmentarza, jego stanu zachowania, a przede wszystkim do wytyczenia szczegółowego planu ochrony konserwatorskiej.

ANEKS

1. Zebrane pomiary

nazwa pkt	X	Y
reper1	504212.360	387056.940
reper2	504218.840	387006.010
reper3	504218.330	387074.131
1A	504217.976	387079.398
1B	504218.736	387079.471
1C	504218.577	387081.237
1D	504217.977	387081.252
2A	504219.731	387079.643
2B	504220.495	387079.583
2C	504220.379	387081.452
2D	504219.650	387081.487
3A	504219.917	387082.395
3B	504220.962	387082.472
3C	504220.521	387084.431
3D	504219.833	387084.377
4A	504224.012	387085.169
4B	504224.804	387085.254
5A	504230.203	387080.519
5B	504230.922	387080.669
5C	504230.007	387082.672
6A	504230.740	387083.495
6B	504231.660	387083.669
6C	504230.387	387085.911
7A	504232.125	387084.613
7B	504232.775	387084.780
8A	504242.215	387076.916
8B	504242.574	387077.002
8C	504242.867	387075.769
8D	504242.492	387075.668
9A	504242.045	387075.261
9B	504241.396	387075.005
9C	504241.525	387076.919
9D	504240.878	387076.875
10A	504240.369	387076.717
10B	504239.615	387076.577
10C	504239.874	387074.866

10D	504240.491	387074.826
11A	504230.196	387075.290
11B	504229.921	387076.887
11C	504229.304	387076.870
11D	504229.551	387075.093
12A	504226.491	387076.274
12B	504225.887	387076.347
12C	504226.632	387074.520
12D	504225.791	387074.513
13A	504225.092	387075.797
13B	504225.211	387074.129
13C	504224.495	387074.074
13D	504224.215	387075.684
14A	504227.856	387069.661
14B	504228.596	387069.663
14C	504228.873	387067.882
14D	504228.062	387067.652

2. Inwentarz danych 3D

l.p.	autor	Nazwa pliku	Zawartość
1	FW	Nagrobek nr 4.zip	Model 3D nagrobka nr 4
2	FW	Cmentarz-poly.zip	Model 3D cmentarza
3	FW	Cmentarz-poly 2.zip	Chmura punktów
4	FW	dem_0_5cm_interpolowany.tiff	NMPT cmentarza
5	FW	dem_0_5cm_interpolowany_ HS_A315_H35_8bit.tiff	Wizualizacja NMPT cmentarza

3. Inwentarz zdjęć

l.p.	autor	Nazwa pliku	Zawartość
1	FW	P1060109.RW2	Zdjęcie grobu nr 1

2	FW	P1060111.RW2	Zdjęcie grobu nr 1
3	FW	P1060112.RW2	Zdjęcie grobu nr 1
4	FW	P1060114.RW2	Zdjęcie grobu nr 1
5	FW	P1060115.RW2	Zdjęcie grobu nr 2
6	FW	P1060116.RW2	Zdjęcie grobu nr 2
7	FW	P1060117.RW2	Zdjęcie grobu nr 2
8	FW	P1060118.RW2	Zdjęcie grobu nr 2
9	FW	P1060119.RW2	Zdjęcie grobu nr 2
10	FW	P1060120.RW2	Zdjęcie grobu nr 2
11	FW	P1060121.RW2	Zdjęcie grobu nr 3
12	FW	P1060122.RW2	Zdjęcie grobu nr 3
13	FW	P1060123.RW2	Zdjęcie grobu nr 3
14	FW	P1060124.RW2	Zdjęcie grobu nr 3
15	FW	P1060125.RW2	Zdjęcie grobu nr 4
16	FW	P1060126.RW2	Zdjęcie grobu nr 4
17	FW	P1060127.RW2	Zdjęcie grobu nr 4
18	FW	P1060128.RW2	Zdjęcie grobu nr 4
19	FW	P1060129.RW2	Zdjęcie grobu nr 4
20	FW	P1060130.RW2	Zdjęcie grobu nr 4
21	FW	P1060137.RW2	Zdjęcie grobu nr 5
22	FW	P1060138.RW2	Zdjęcie grobu nr 5
23	FW	P1060139.RW2	Zdjęcie grobu nr 5
24	FW	P1060140.RW2	Zdjęcie grobu nr 5
25	FW	P1060141.RW2	Zdjęcie grobu nr 5
26	FW	P1060144.RW2	Zdjęcie grobu nr 6
27	FW	P1060145.RW2	Zdjęcie grobu nr 6
28	FW	P1060146.RW2	Zdjęcie grobu nr 6
29	FW	P1060147.RW2	Zdjęcie grobu nr 6
30	FW	P1060148.RW2	Zdjęcie grobu nr 7
31	FW	P1060149.RW2	Zdjęcie grobu nr 7
32	FW	P1060150.RW2	Zdjęcie grobu nr 7
33	FW	P1060151.RW2	Zdjęcie grobu nr 7
34	FW	P1060155.RW2	Zdjęcie grobu nr 8
35	FW	P1060156.RW2	Zdjęcie grobu nr 8
36	FW	P1060158.RW2	Zdjęcie grobu nr 8
37	FW	P1060160.RW2	Zdjęcie grobu nr 8
38	FW	P1060162.RW2	Zdjęcie grobu nr 9
39	FW	P1060163.RW2	Zdjęcie grobu nr 9
40	FW	P1060165.RW2	Zdjęcie grobu nr 9
41	FW	P1060168.RW2	Zdjęcie grobu nr 9
42	FW	P1060169.RW2	Zdjęcie grobu nr 9
43	FW	P1060171.RW2	Zdjęcie grobu nr 10

44	FW	P1060172.RW2	Zdjęcie grobu nr 10
45	FW	P1060174.RW2	Zdjęcie grobu nr 10
46	FW	P1060175.RW2	Zdjęcie grobu nr 10
47	FW	P1060176.RW2	Zdjęcie grobu nr 10
48	FW	P1060178.RW2	Zdjęcie grobu nr 11
49	FW	P1060179.RW2	Zdjęcie grobu nr 11
50	FW	P1060180.RW2	Zdjęcie grobu nr 11
51	FW	P1060181.RW2	Zdjęcie grobu nr 11
52	FW	P1060183.RW2	Zdjęcie grobu nr 12
53	FW	P1060184.RW2	Zdjęcie grobu nr 12
54	FW	P1060185.RW2	Zdjęcie grobu nr 12
55	FW	P1060186.RW2	Zdjęcie grobu nr 12
56	FW	P1060188.RW2	Zdjęcie grobu nr 12
57	FW	P1060189.RW2	Zdjęcie grobu nr 13
58	FW	P1060190.RW2	Zdjęcie grobu nr 13
59	FW	P1060191.RW2	Zdjęcie grobu nr 13
60	FW	P1060193.RW2	Zdjęcie grobu nr 13
61	FW	P1060194.RW2	Zdjęcie grobu nr 13
62	FW	P1060195.RW2	Zdjęcie grobu nr 13
63	FW	P1060196.RW2	Zdjęcie grobu nr 14
64	FW	P1060197.RW2	Zdjęcie grobu nr 14
65	FW	P1060198.RW2	Zdjęcie grobu nr 14
66	FW	P1060199.RW2	Zdjęcie grobu nr 14
67	FW	P1060200.RW2	Zdjęcie grobu nr 15
68	FW	P1060201.RW2	Zdjęcie grobu nr 15
69	FW	P1060202.RW2	Zdjęcie grobu nr 15
70	FW	P1060152.RW2	Zdjęcie obiektu nr 1
71	FW	P1060153.RW2	Zdjęcie obiektu nr 1
72	FW	P1060154.RW2	Zdjęcie obiektu nr 1